

# Esseekonkursi töö: Jutuvestjad laval ja orkestriaugus

Adele Vaks 06.12.2013

Minu esimene ooperikogemus algas ootusärevusega nagu ükskõik missugune esmakogemus. Lisaks tiksus kuklas teadmine, et kunagi tuleb nähtu põhjal essee kirjutada. Püüdsin korraliku õpilasena kõike asjassepuutuvat tähele panna. Lavakujundus oli mõistlik. Midagi puudu ei olnud ja kujundus ei jäänud tegevusele jalgu. Orkester mängis eeskujulikult, vähemalt minusuguse võhiku kõrva jaoks. Muusika iseenesest oli loomulikult imeline – jutt käib ju Verdist! Näitlejatöö? Korralik. Peale paari kohmetusehetke ei oska midagi ette heita. Aga ükski neist kolmest põhikomponendist – muusika, näitlejatöö, kujundus – ei jätnud üksinda sügavat muljet.

Järele mõeldes saan kogu kiituse etenduse kohta panna ühte lausesse: Verdi muusika ja orkestri interpretatsioon sellest, näitlejate rollitäitmised ja vokaalakrobaatika ning kostüümid ja lavakujundus töötasid koos ühe ülla eesmärgi nimel – jutustada lugu, mis on ooperi aluseks. Tõenäoliselt ei mäleta ma kunagi, kui lapselastele oma esimesest ooperikogemusest räägin, enam seda, kui helesinine oli Gilda kleit. Rigolettote ja hertsogile needuse peale pannud aadliku nimi ja tiitel on ausalt öeldes juba praegu meelest läinud. Aga ma usun, et mäletan nende lugu – hugo'likult traagilist lugu inimtunnete äärmustest.

Näitlejate kiituseks tuleb öelda, et igauks oskas kanda just seda osa, mida tema tegelaskuju loos mängis. Kangelased olid Rigoletto ja Gilda, kõik teised olid toetavas rollis. See ei tähenda, et nad poleks säravalt mänginud. Mart Laur mängis välja Sparafucile õõvastusttekitava asjalikkuse ja ratsionaalse suhtumise oma töösse. Stella Grigorjani rollitäitmisest tuleb välja paradoks: asjalik Maddalena armastas tegelikult Hertsogit samamoodi nagu õrnahingeline Gilda. Ta teab, et siirast vastuarmastust pole mõtet loota, ometi ei saa ta muidu, kui armastab. Kohmetus, mida koori liikumises aimata võis, oli omal kohal teise vaatuses stseenis, kus Rigoletto õukondlasi oma tütre pärast põlvili maas anub. See, kuidas Marullo vana narri palumise peale selja keeras ja minema läks, on valusalt sarnane sellega, kuidas enamik inimesi ka tänapäeval suhtub kerjusesse või tänaval magavatesse kodututesse. End mitte hoolima harjutanuna ei osatagi teise inimese õnnetusega silmitsi seistes midagi teha... Ka Rame Lahaj kehastatud Hertsog oma hoolimatuses ja elumehelikkuses jääb Rigoletto kibeduse ja Gilda armastuse kõrval tagaplaanile. Samas toimibki Hertsogi tegelaskuju rohkem katalüsaatorina, kes paneb reaktsiooni toimuma, ise selles osalemata.

Sama hästi, kui ülejäänud oskasid taustale hoiduda, oskasid Kadri Kipper ja Jassi Zahharov oma tegelaskujude suurusel särada lasta. Mida näidendi lõpupoole, seda ladusam ja loomulikum oli ka Kiperi ja Zahharovi mängitud isa-tütrel suhe. Juba etenduse algul paistis Zahharovi mängust selgesti Rigoletto tüdimus oma tööst ja kibedus, mille see vana mehe südamesse istutanud oli. Tema loidus narririide selga ajamisel ja okkiline sarkasm õukondlastega suheldes saab seletuse stseenis, kus needusest kohutatud narr aadlikele – või tervele inimkonnale? – hüüab: “Kui olen jälestusväärne, on see teie süü!” Ometi pole viha Rigolettot alla neelanud: mida suurema kirega vihkab ta hertsogit ning tolle õukonda, seda kirglikumalt armastab ta oma tütar. Kadri Kiperi mängust on ka aru saada, miks – Gilda puhtus, siirus, pühendumine armastatu(te)le on täielik vastand esimeses stseenis nähtud

